

Reactieformulier

Consultatie NBA-handreiking 1153 - Frauderisicoanalyse

Consultatieperiode loopt tot en met 16 september 2024

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Instructies voor respondenten

We verzoeken u de consultatiereactie uiterlijk aan te leveren op **16 september 2024**.

Dit reactieformulier is bedoeld voor het geven van uw consultatiereactie op de concept NBA-handreiking 1153. Het gebruik van dit document zal de verzameling en analyse van consultatiereacties door de NBA vergemakkelijken.

U kunt reageren op alle vragen of alleen geselecteerde vragen. Om uw consultatiereactie zo goed mogelijk te kunnen behandelen, verzoeken we het volgende:

- Geef uw algemene reactie door middel van de 'drop-down' keuzemenu's.
- Geef de reden voor uw antwoorden bij de gedetailleerde reactie. Als u het niet eens bent met de voorstellen in de handreiking, geef dan uw specifieke redenen en specifieke suggesties aan voor het wijzigen van de handreiking.
- Benoem zo specifiek mogelijk waar uw consultatiereactie betrekking op heeft, bijvoorbeeld door te verwijzen naar specifieke paragrafen, voorbeelden of alinea's in de handreiking.
- Vermijd het invoegen van tabellen of tekstvakken in het formulier bij het geven van uw antwoorden op de consultatievragen, omdat dit de verzameling van de reacties zal bemoeilijken.
- Dien uw opmerkingen in met behulp van dit formulier, zonder een begeleidende brief of een samenvatting van uw belangrijkste punten. Benoem in plaats daarvan eventuele belangrijke punten zoveel mogelijk in uw antwoorden op de vragen.

Uw reactieformulier kunt u zenden naar: consultaties@nba.nl. De NBA vindt het belangrijk om transparant te zijn over de reacties die zij krijgt met betrekking tot voorgestelde regelgeving en toelichtingen daarop. Daarom vragen wij om bij indiening van uw reactie aan te geven of wij uw reactie wel of niet mogen publiceren op de website van de NBA.

Onderdeel A: Uw gegevens

Naam van uw organisatie (of uw naam als u een reactie indient in persoonlijke hoedanigheid)	NBA Sectorcommissie Asset Management (SAM) <i>(De SAM signaleert trends en ontwikkelingen binnen de assetmanagementsector. Zij selecteert thema's die belangrijk zijn voor leden die in deze sector werken, zodat ze hierop kunnen inspelen tijdens hun werk.)</i>
Naam/namen van verantwoordelijke(n) voor deze indiening (of laat leeg als dit hetzelfde is als hierboven)	Waarnemend voorzitter: Maurice Knijnenburg Secretaris: Corrie Kooistra
Naam van contactpersoon voor deze reactie (of laat leeg als dit hetzelfde is als hierboven)	
E-mailadres van contactpersoon	c.kooistra@nba.nl

Onderdeel B: Antwoorden op de consultatievragen

Voor elke vraag, begint u met uw algemene antwoord op de vraag middels de keuzelijst. Geef uw gedetailleerde opmerkingen, indien van toepassing, daaronder bij de behorende sectie.

1. Wat vindt u in het algemeen van de opzet en duidelijkheid van deze handreiking?

Algemene reactie: Voldoende

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Wij zijn positief over de opzet en duidelijkheid van deze handreiking, de leesbaarheid en geschiktheid voor een brede doelgroep. Dat gezegd hebbende, missen wij in de algemene opzet wel voorbeelden van frauderiscoscenario's¹ per sector, bijvoorbeeld in de vorm van een bijlage. Deze frauderiscoscenario's kunnen onder andere volgen uit bekende fraude cases uit de sector of gezaghebbende literatuur, bijvoorbeeld vanuit de toezichthouder op de sector.

De accountant kan deze frauderiscoscenario's overwegen in de (fraude) risicoanalyse. Het betreft derhalve een hulpmiddel voor de accountant bij de (fraude)risicoanalyse. Of de mogelijke fraudescenario's optellen tot frauderisicofactoren of zelfs frauderisico's is uiteindelijk afhankelijk van feiten en omstandigheden en de inschatting van de accountant.

Wij hebben in de bijlage (zie pagina 8) als voorbeeld de mogelijke fraudescenario's (fraud risk schemes) in de asset management sector opgenomen. Specifiek voor de asset management sector speelt een potentieel 'conflict of interest' tussen de beheerder en de beleggers, hetgeen als (derde 'pijler' van interne) fraude² naar onze mening onderbelicht is in deze handreiking.

NB: Wij hebben onze consultatiereactie beperkt tot deze inbreng, inclusief bijlage, en achten het verder als Sectorcommissie Asset Management niet passend om te reageren op niet-sectorspecifieke consultatievragen.

2. Wat vindt u van het samenvattende schema in afbeelding 2 op pagina 4?

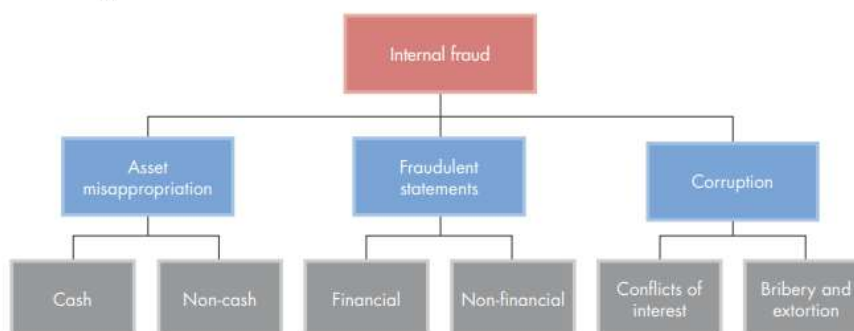
Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

¹ In navolging van ACFE Fraud Risk Exposures and Description

² Gedoeld wordt op de derde pijler in onderstaande figuur (ACFE):

FIGURE 1: Types of internal fraud

3. *Is de toepassing van Standaard 240 en, meer specifiek, het door de accountant te volgen proces van de frauderisicoanalyse duidelijk uitgelegd?*

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

4. Verdiepende onderwerpen

a) *Is de uitwerking dat aanwezige maatregelen van interne beheersing binnen de entiteit geen positieve invloed hebben op de frauderisicoanalyse duidelijk (paragraaf 2.2)?*

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

b) *Is het onderscheid in frauduleuze financiële verslaggeving en oneigenlijke toe-eigening van activa duidelijk (paragraaf 2.3)?*

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

c) *Is de toelichting op de frauderisicofactoren duidelijk (hoofdstuk 3), inclusief de toelichting op de fraudedriehoek (paragraaf 3.3)?*

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

d) *Is de evaluatie van frauderisicofactoren om te komen tot frauderisico's (hoofdstuk 4) duidelijk? En is de uitleg en het diagram in paragraaf 4.2 rondom het gebruik van het spectrum (waarschijnlijkheid x orde van grootte) duidelijk?*

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

e) *Wat vindt u van de toelichting op het veronderstelde frauderisico van doorbreking van de interne beheersing door het management (paragraaf 5.1)?*

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

f) *Wat vindt u van de toelichting op het veronderstelde frauderisico van de opbrengstverantwoording? Is de uiteenzetting van de hoofregel en de uitzondering (paragraaf 5.2) duidelijk?*

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

g) Mist u nog andere onderwerpen waarop verdieping gewenst is? Zo ja, kunt u dit en de bijbehorende prioritering hiervan motiveren

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

5. Voorbeelden

a) Zijn de voorbeelden (in de paragrafen 4.3, 4.4, 5.1 en 5.3) helder en illustratief?

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

b) Kunt u aanvullende voorbeelden aanleveren die toezien op de verdiepende onderwerpen?

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

c) Kunt u voorbeelden aanleveren van hoe u uw cliënt heeft gestimuleerd een interne frauderisicoanalyse op te stellen, en hoe u deze analyse hebt gebruikt bij de uitvoering van uw eigen frauderisicoanalyse?

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

6. Zijn de vereisten ten aanzien van het documenteren van de verschillende werkstappen in het proces van de frauderisicoanalyse voldoende duidelijk?

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

7. Recent is de NBA-handreiking 1137 (corruptie, werkzaamheden van de accountant) geactualiseerd. Hierin wordt een link gelegd naar fraude en de frauderisicoanalyse. Is de uitwerking in deze NBA-handreiking 1153 volgens u voldoende duidelijk en consistent met de NBA-handreiking 1137?

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

8. *Heeft u nog andere adviezen en/of opmerkingen met betrekking tot de NBA-handreiking 1153?*

Algemene reactie: Kies een item.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Bijlage

Mogelijke fraudescenario's (fraud risk schemes) in de asset management sector.

De hieronder opgenomen voorbeelden van fraude scenario's volgen onder andere uit bekende fraude cases uit de Asset Management sector, aangevuld met elementen uit de risicotabel³ uit het technische advies van de European Securities and Markets Authority (ESMA) aangaande de Alternative Investment Fund Managers Directive ([ESMA/2011/379](#)). De accountant kan deze overwegen in de (fraude) risicoanalyse.

Specifiek voor de Asset Management sector is een potentieel 'conflict of interest' tussen de beheerder en de beleggers in een beleggingsentiteit (of de beleggingsonderneming en haar cliënten), met name in de gevallen waarbij opbrengsten voor de beheerder of met de beheerder gelieerde partijen, kosten⁴ zijn voor de beleggingsentiteit. Vanuit de toezichtswetgeving worden maatregelen⁵ afgedwongen om de risico's van een potentieel conflict of interest te beheersen en zijn er verder transparantievereisten⁶ gesteld.

Het overzicht hieronder is niet limitatief en doet niets af aan Standaard 240, en de daarbij behorende Bijlage 1 met voorbeelden van frauderisicofactoren of de andere onderdelen van de(z) NBA-handreiking 1153. Het betreft een hulpmiddel voor de accountant bij de (fraude)risicoanalyse. Of de mogelijke fraudescenario's optellen tot frauderisicofactoren of zelfs frauderisico's is uiteindelijk afhankelijk van feiten en omstandigheden en de inschatting van de accountant.

Scenario	Voorbeelden
Beleggingen bestaan niet of de beleggingsentiteit heeft niet het (economische) bezit van de beleggingen.	Denk bijvoorbeeld aan een Ponzifraude. Hierbij worden beleggers opgelicht door een belegging aan te bieden waarbij de uitbetaalde gelden (deels) worden gefinancierd uit de inleg van nieuwe klanten. De beleggingen bestaan niet en/of de rendementen zijn onjuist.
De waardering van beleggingen per balansdatum is te hoog voorgesteld, waardoor ook de rendementen onjuist zijn	Denk bijvoorbeeld aan manipulatie van: <ul style="list-style-type: none">• Input van portfolio companies / externe fondsmanager (Fund-of-Funds);• Market inputs (model, multiples, rente, spreads, etc.) of

³ Box 5, pagina 30 inzake 'Potential risks arising from professional negligence (...)'

⁴ In de (ruime) definitie van zowel alle kosten onttrokken aan de beleggingsentiteit als alle andere betalingen uit de activa van de beleggingsentiteit zoals bedoeld in artikel 6:2 lid 1 NRgfo dat verwijst naar CESR/10-674.

⁵ Denk hierbij bijvoorbeeld aan: vergunningsplicht, provisieverbod, het verplicht aanstellen en van een onafhankelijke bewaarder c.q. vermogensscheiding, beheerste en integere bedrijfsvoering, etc.

⁶ Denk hierbij bijvoorbeeld aan: transparantie van kosten, verplichte toelichting van transacties met verbonden partijen, beloningsbeleid, etc.

Scenario	Voorbeelden
	<ul style="list-style-type: none"> • Ongefundeerde management discretion bij de waardering.
<p>Activa van de beleggingsentiteit worden onrechtmatig aangewend door deze in onderpand te geven, uit te lenen of te gebruiken voor dividendstripping etc.; inclusief ongeoorloofd toe-eigenen van (kick-back of fee sharing) vergoedingen.</p>	<p>Fee sharing is onderdeel lopende kosten ratio (transparantie)</p>
<p>Management en performance fees zijn niet in lijn met prospectus en/of niet transparant toegelicht.</p>	<p>Denk bijvoorbeeld aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'closet trackers' (fondsen die actief beheerd zouden worden, maar feitelijk de index (nauw) volgen, zodat een actieve beheer fee niet passend is); • Performance fees die niet in lijn zijn met de ESMA Richtsnoeren inzake prestatievergoedingen voor icbe's en bepaalde soorten abi's (ESMA34-39-992).
<p>Doorbelasting van (overige) kosten is niet in lijn met prospectus en niet redelijk en billijk</p>	<p>Denk bijvoorbeeld aan: Kosten die in alle redelijkheid gedragen moeten worden door de beheerder</p>
<p>Transacties in beleggingen vinden plaats met gelieerde partijen als tegenpartij en tegen niet-marktconforme prijzen.</p>	<p>Denk bijvoorbeeld aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beleggingstransacties direct voorafgaand aan de oprichting van de beëindiging van een (private equity of vastgoed) beleggingsentiteit; • Transacties in (valuta)derivaten en spotcontracten, waarbij door hoge volumes met zelfs een beperkte 'marge' forse bedragen kunnen worden gerealiseerd.
<p>Transacties vinden plaats met gelieerde partijen als dienstverlener (bijvoorbeeld effectenmakelaar) tegen niet-marktconforme condities</p>	<p>Denk bijvoorbeeld aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bewust afwijken van 'best execution' ten faveure van gelieerde partijen of tegen een kick-back; • Initiëren van een buitensporig aantal transacties (portfolio turnover ratio) met gelieerde partijen of tegen een kick-back ('churning')
<p>Er worden producten afgenomen van gelieerde partijen die niet in het belang zijn van de beleggers en niet in lijn met het beleggingsbeleid in het</p>	<p>Denk bijvoorbeeld aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beleggingen in andere beleggingsentiteiten van de beheerder (<i>mogelijk dubbele kosten of niet de beste keuze voor beleggers om een andere reden</i>) of • het innemen van posities met derivaten dat niet in lijn is met prospectus of goed portfeuillebeheer.

Scenario	Voorbeelden
prospectus of onderdeel van goed portefeuillebeheer.	
Geen transparantie in de toelichting, bijv. ten aanzien van transacties met of door gelieerde partijen	Denk bijvoorbeeld aan: <ul style="list-style-type: none"> • Bewuste niet-naleving van transparantievereisten (BGfo) • Het niet-toelichten van (verkeerde) prikkels met betrekking tot de variabele beloning van de beheerder
Niet-voldoen aan wet- en regelgeving en specifieke vergunningsvereisten door de beheerder.	Denk bijvoorbeeld aan: <ul style="list-style-type: none"> • Bewuste niet-naleving van Wwft verplichtingen • Beperkte invulling (understaffing) van toezichthoudende of risicomangement functie
Greenwashing of juist greenhushing	Hoewel niet altijd direct van invloed op de (controle van de) jaarrekening an sich, is op grond van artikel 9 VGBA en Standaard 720, dient de accountant maatregelen te treffen als deze betrokken is bij of in verband wordt gebracht met informatie die materieel onjuist, onvolledig of misleidend is.
De veronderstelling dat er bij de opbrengstverantwoording frauderisico's bestaan.	Mogelijke overwegingen: <ul style="list-style-type: none"> • Direct resultaat uit beleggingen: dividendresultaat, rente-inkomsten, huurinkomsten, royalties, etc. <i>De gelegenheid om direct resultaat uit (IFRS) level 1 en 2 beleggingen te sturen is wellicht minder aanwezig dan bij level 3 beleggingen. Stimulans of druk op de beheerder – indien verondersteld – is veelal gericht op de nettovermogenswaarde (NAV) waar directe resultaten doorgaans maar een beperkte invloed op hebben.</i> • Indirect resultaat uit beleggingen: <ul style="list-style-type: none"> – Ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen die tegen reële waarde worden gewaardeerd kunnen positief (baten) of negatief (lasten) zijn en worden op netto-basis gepresenteerd in de winst- en verliesrekening⁷ en behoren derhalve nooit tot de (netto-)omzet. <i>De gelegenheid om indirect resultaat uit (IFRS) level 1 en 2 beleggingen te sturen is veelal minder aanwezig dan bij level 3 beleggingen. Bij level 3 beleggingen is een eventuele variabele (prestatieafhankelijke) beloning niet gekoppeld aan <u>ongerealiseerde waardeveranderingen</u>.</i>

⁷ RJ615.201 beveelt aan om beleggingen te waarderen tegen de reële waarde en RJ615.202 beveelt aan de daaruit volgende koersverschillen ten opzichte van de voorafgaande balansdatum in de winst- en verliesrekening op te nemen. Artikel 2:401 lid 2 BW staat echter ook toe om voor – en nadelige koersverschillen ten opzichte van de voorafgaande balansdatum rechtstreeks op de reserves bij of af te boeken.

Scenario	Voorbeelden
	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="662 427 1417 495">– Gerealiseerde waardeveranderingen bij verkopen van beleggingen. <i>De gelegenheid om indirect resultaat uit (IFRS) level 1 en 2 beleggingen te sturen is veelal minder aanwezig dan bij level 3 beleggingen. Voor level 3 beleggingen kunnen (mutatis mutandis) de frauderisico(factoren) zoals opgenomen in Bijlage A bij de herziene NBA-handreiking 1117 worden overwogen.</i> <li data-bbox="614 696 1401 763">• Overige opbrengststromen zijn doorgaans niet materieel qua omvang.